

GENERELLE BEMÆRKNINGER

GENERELT

Med Arbejdsgrundlag 2014 godkendte byrådet, at der skulle være et økonomisk pejlemærke om et økonomisk råderum på 100 mio. kr., som skulle disponeres til anlæg, kasseopbygning og afdrag på lån.

Hensigten var at sikre, at der årligt er et økonomisk grundlag til nødvendige investeringer i velfærd og den påkrævede kasseopbygning.

Dette pejlemærke er omsat i en økonomisk strategi, hvorefter råderummet på 100 mio. kr. skal skabes fra og med 2015 og disponeres med henholdsvis 70 mio. kr. til anlæg og 30 mio. kr. til kasseopbygning.

I budget 2014 blev det i budgetoverslag 2015 (BO15) forudsat, at råderummet blev frembragt via reduktioner og tilpasninger af budgettet på 63,7 mio. kr.

I nærværende budgetforslag 2015 (BF15) er behovet for reduktioner og tilpasninger nedbragt til 37,6 mio. kr., som en nettokonsekvens af følgende forhold (mio. kr.):

Reduktion og tilpasning		BO15	63,7
Skatter, tilskud m.v.	-9,1		
Demografi	-6,0		
Barselspulje	-4,0		
Førtidspensioner	-4,9		
Vejbelysning efter investering	-3,0		
Kildebjerget, bortfald af lejeindtægt	0,9		
Netto	-26,1		
Reduktion og tilpasning		BF15	37,6

I Kommuneaftalen vedr. 2015 er kommunerne tilført midler til patientrettet forebyggelse. For Hedensted Kommunes vedkommende udgør beløbet 2,75 mio. kr., der ikke er indarbejdet i budgettet. Det foreslås i stedet, at der i konkrete tilfælde og efter velbegrunnet ansøgning kan frigives midler, finansieret af bufferpuljen (der i budgetforslag 2015 udgør 8,3 mio. kr.).

I budgetforslagets overslagsår er behovet for reduktion og tilpasning igen øget til 50-60 mio. kr., hvoraf tilpasninger på 37,6 mio. kr. er sket i 2015. Skønnet er dog behæftet med stor usikkerhed, primært som følge af stor usikkerhed om udviklingen i tilskud og udligning. Siden 2013 har kommuneaftalerne mellem regeringen og KL medført et ekstraordinært finansieringstilskud på 3 mia. kr., men det vides ikke, om dette tilskud videreføres efter 2015.

Hedensted Kommunes andel af finansieringstilskuddet i 2015 er forudsat videreført i overslagsårene i nedenstående opstilling af hovedtallene for 2015-2018:

Hovedtal Budgetforslag 2015

Mio. kr.		Budget 2014	Budgetfor slag 2015	Budgeto verslag 2016	Budgeto verslag 2017	Budgeto verslag 2018
<u>Indtægter</u>	Skatter	1.841,9	1.901,4	1.949,4	1.995,0	2.033,0
	Generelle tilskud m.v.	594,6	574,4	560,9	550,2	546,1
	Beskæftigelsestilskud	98,1	93,9	95,4	96,8	98,2
	<i>Indtægter i alt</i>	<i>2.534,5</i>	<i>2.569,7</i>	<i>2.605,6</i>	<i>2.641,9</i>	<i>2.677,3</i>
<u>Driftsudgifter m.v.</u>	Drift - Serviceudgifter	-1.753,7	-1.746,9	-1.746,9	-1.746,9	-1.746,9
	Drift - Forsikrede ledige	-97,5	-92,6	-92,6	-92,6	-92,6
	Drift - Øvrige overførsler mv.	-582,5	-582,6	-582,6	-582,6	-582,6
	Geninvesteringspulje (1 %)		17,5	17,5	17,5	17,5
	Disponering af pulje		-12,5	-17,5	-17,5	-17,5
	Reduktion og tilpasning		37,6	50,6	58,8	66,4
	Pris- og lønstigninger	<u>0,0</u>	<u>-40,3</u>	<u>-84,2</u>	<u>-128,2</u>	<u>-171,2</u>
	<i>Drift i alt</i>	<i>-2.433,7</i>	<i>-2.419,8</i>	<i>-2.455,8</i>	<i>-2.491,5</i>	<i>-2.526,9</i>
	Renter	-10,1	-10,6	-9,7	-8,8	-8,1
	<i>Driftsudgifter m.v. i alt</i>	<i>-2.443,7</i>	<i>-2.430,4</i>	<i>-2.465,4</i>	<i>-2.500,3</i>	<i>-2.535,0</i>
Ordinær driftsvirksomhed		90,7	139,4	140,2	141,6	142,3
Forsyningsvirksomheder	Drift	1,5	0,1	0,1	0,1	0,1
Balanceforskydninger m.v.		-2,3	-3,1	-3,2	-4,3	-4,5
Afdrag på lån (aktuel låneprofil)		<u>-33,8</u>	<u>-36,3</u>	<u>-37,1</u>	<u>-37,4</u>	<u>-38,0</u>
Råderum til anlæg og kasse		56,2	100,0	100,0	100,0	100,0
Anlægsramme		-58,5	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0
Anvendelse af lockoutmidler		-13,3				
Finansiering heraf via lockoutmidler og bufferpulje 2013		16,3				
Låneoptagelse afledt af anlæg		<u>13,1</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
Årets kasseopbygning		<u>13,8</u>	<u>30,0</u>	<u>30,0</u>	<u>30,0</u>	<u>30,0</u>

Med budgettet for 2015 skabes endvidere en geninvesteringspulje på 1 % af kommunens serviceudgifter, svarende til 17,5 mio. kr. Formålet med puljen er at give byrådet mulighed for at nyprioritere midler til velfærd og udvikling. I 2015 er der forlods disponeret 5 mio. kr. af puljen, idet der i budgetforlig 2014 blev reserveret 5 mio. kr. til seniorområdet til løft primært på plejecentrene, og hvor udgiften i 2015 skal finansieres af geninvesteringspuljen.

Byrådet har besluttet at den reduktion og tilpasning, der er nødvendig for at skabe et råderum på 100 mio. kr. fra 2015 og frem ikke skal ske ved traditionelle spareøvelser og "grønthøster"-metoder, men ved at kommunen udvikler nye måder at skabe og tilrettelægge velfærden på, bl.a. ved fokus på de 4 kerneopgaver. Med en målrettet fokus på den bevægelse, som borgeren/brugeren skal opleve i kommunens opgaveløsning, og ved at inddrage borgeren/brugeren i opgaveløsningen gennem samskabelse, vil kommunen etablere en bæredygtig velfærd, der er mere uafhængig af de økonomiske og ressourcemæssige rammer.

De 4 kerneopgaver varetages af hver sit udvalg, jfr. tabellen nedenfor. Herudover varetages en række tekniske og forsyningsmæssige opgaver af et femte stående udvalg, Udvalget for Teknik. Endelig er Udvalget for Politisk Koordination og Økonomi ansvarlig for koordinering af økonomiske, administrative og planlægningsmæssige forhold. For en nærmere beskrivelse af udvalgenes opgaver henvises til budgetbemærkningerne.

Udvalgenes rådemedler, der svarer til oprindeligt budgetgrundlag fratrukket bidrag til skabelse af råderum og geninvesteringspulje, udgør i 2015 i 2014 løn- og prisniveau:

(mio. kr.)	Budgetramme 2014	Bidrag til råderum	Bidrag til Geninvesteringspulje	Rådemedler i 2015
Udvalget for..				
Læring	802,32	-12,46	-5,80	784,07
Beskæftigelse	548,24	-8,51	-3,96	535,77
Social Omsorg	659,04	-10,23	-4,76	644,04
Fritid og Fællesskab	76,66	-1,19	-0,55	74,91
Teknik	53,70	-0,83	-0,39	52,47
Politisk Koordination og Økonomi	282,05	-4,38	-2,04	275,63
I alt	2.422,00	-37,60	-17,50	2.366,90

Transformationen mod bæredygtig velfærd via fokus på kerneopgaver og samskabelse vil have en vis implementeringsperiode og vil vanskeligt kunne være fuldt indfaset til primo 2015. Derfor er det forudsat vedrørende budgetår 2015 at overholdelsen af udvalgenes rådemedler i 2015 vil blive indfriet gennem såvel nye velfærdsløsninger som mere traditionelle initiativer (f.eks. ophør eller udskydelse af planlagte initiativer, reduktion af serviceniveau e.l.).

For at overholde den økonomiske ramme, som rådemedlerne udgør, vil udvalgene ligeledes have mulighed for at indtænke en eller anden form for disponering af overførte driftsmidler.

Intentionen er, at de traditionelle initiativer i løbet af år 2015 udfases og erstattes af de tilstræbte nye og bæredygtige velfærdsløsninger. Byrådet vil løbende i år 2015 blive informeret om, hvordan udvalgene får udmøntet deres bidrag til råderumsskabelsen.

Den økonomiske strategi indebærer, at der årligt afsættes 70 mio. kr. til anlæg (netto). Byrådet har på temamøde den 27. august 2014 drøftet de fremførte anlægsprojekter, og de politiske partier har på temamødet prioriteret projekterne indenfor rammen på 70 mio. kr.

Råderumsskabelsen på 100 mio. kr. sikrer, at der kan gennemføres en genopbygning af kassebeholdningen. Den aktuelle status på gennemsnitslikviditeten, jfr. nedenstående tabel, er påvirket af et kortfristet lån til styrkelse af likviditeten og de opsparede driftsmidler, og den årlige styrkelse på 30 mio. kr. vil sikre, at byrådet i løbet af budgetperioden vil kunne indfri målet om en "disponibel" likviditet på 100-120 mio. kr.:

(mio. kr.)	2014	2015	2016	2017	2018
Estimat på ultimolikviditet (kassekreditregel)	120,0	150,0	180,0	210,0	240,0
Likviditetslån	-40,5	-36,0	-31,5	-27,0	-22,5
Opsparede driftsmidler	-85,5	-50,0	-50,0	-50,0	-50,0
"Disponibel" likviditet	-6,0	64,0	98,5	133,0	167,5

Budgetlægningen for 2015-2018 samt implementering af bæredygtig velfærd vil forløbe efter følgende tidsplan:

Dato	Udvalg	Aktivitet
27/8 2014	Byrådet	Budgetseminar. Status på de overordnede rammer og råderumsskabelsen
1-2/9 2014	Stående udvalg	Drøftelse af udvalgets budgetforslag, herunder udmøntning af bidrag til råderum
8/9 2014	PKØ	Budgetmøde med HovedMed
8/9 2014	PKØ	Drøftelse af budgetforslag til byrådets førstebehandling
17/9 2014	Byråd	1. behandling af budgetforslag 2015-2018
6-7/10 2014	Stående udvalg	Status på bæredygtig velfærd og første drøftelse af anvendelse af Spor 2-elementer for at indfri råderummet
8/10 2014	Byråd	Vedtagelse af budget 2015-2018 (2. behandling)
3-4/11 2014	Stående udvalg	Status på bæredygtig velfærd og anden drøftelse af anvendelse af Spor 2-elementer for at indfri råderummet. Forslag til projekter/initiativer til Geninvesteringspuljen
10/11 2014	PKØ	Drøftelse af ønsker til anvendelse af Geninvesteringspuljens midler
26/11 2014	Byråd	Oversigt over udvalgenes status på råderummets fordeling på bæredygtig velfærd ("spor 1") og traditionelle elementer ("spor 2"). Godkendelse af udlodning af midler fra Geninvesteringspuljen
Januar-april 2015	Stående udvalg	Løbende status på udviklingen henimod bæredygtig velfærd
Maj 2015	Byråd	Oversigt over udvalgenes status på råderummets fordeling på bæredygtig velfærd ("spor 1") og traditionelle elementer ("spor 2")

SERVICEUDGIFTERNE I 2015

Økonomaftalen for 2015 indeholder en serviceramme korrigeret for lov- og cirkulæreprogram på 234,6 mia. kr. for hele landet. I nedenstående tabel er Hedensted Kommunes beregningstekniske andel angivet.

Tabel Teknisk beregning af serviceramme for 2015 (mio. kr.)	Landsplan	Hedensted Kommune
Service Aftale 2014 (14-pl)	230.137	1.753,6
Løft jfr. folkeskolereform	203	1,5
Ændrede pris- og lønforudsætninger i 2014	-227	-1,7
Korrigeret service Aftale 2014 (14-pl)	230.112	1.753,5
PL fremadrettet	4.602	35,1
Skæv DUT m.v.	-80	-0,6
Udfasning af 60 års reglen for lærere	-94	-0,7
Digitalisering	-62	-0,5
Løft, sundhed	350	2,7
Effektivisering, befordring	-100	-0,8
Effektivisering, beredskab	-100	-0,8
Servicerammen for budget 2015	234.629	1.787,9

Serviceudgifterne i budgetforslag 2015 er ikke opgjort endnu, idet det blandt andet endnu ikke vides, hvorledes reduktionsrammen på 37,6 mio. kr. og bidrag til Geninvesteringpuljen på 17,5 mio. kr. fordeler sig mellem serviceudgifter og overførselsudgifter. Det forventes, at serviceudgifter vil udgøre ca. 1.750 mio. kr. i 2015, hvilket er omkring 40 mio. kr. mindre end servicerammen. Forskellen mellem budget og serviceramme skyldes hovedsagelig, at en væsentlig del af reduktionsrammen på 37,6 mio. kr. forventes at berøre serviceudgifterne.

De senere år har kommunernes budgetterede serviceudgifter været underlagt en sanktion i forhold til det aftalte niveau, således at 3 mia. kr. af bloktilskuddet er betinget af, at kommunerne overholder det aftalte niveau ved budgetvedtagelsen og ved regnskabsaflæggelsen. Budgetsanktionen er som udgangspunkt kollektiv i 2015. Budgetloven giver imidlertid Økonomi- og indenrigsministeren bemyndigelse til at gøre sanktionen delvis individuel, såfremt det vurderes at enkeltkommuner ikke har udvist en passende budgetadfærd.

PRIS OG LØNSKØN M.V.

Indtil videre er alle beløb vedrørende drift, refusion og anlæg bevaret i 2014 løn- og priseniveau, mens de beregnede pris- og lønstigninger fra 2014 og frem er afsat som et samlet beløb. De enkelte budgettrammer er således endnu ikke fremregnet til 2015 løn- og priseniveau. Fremregningen vil ske senere på baggrund af KL's generelle pris- og lønskøn m.v., som fremgår af nedenstående oversigt:

Vækst i pct.	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018
Lønstigning for kommunalt ansatte	0,68	1,12	2,0	2,0	2,0	2,0
Prisstigning	1,24	1,32	1,89	1,89	1,89	1,89
Løn- og prisstigning	0,9	1,2	2,0	2,0	2,0	2,0
Væksten i udskrivningsgrundlaget	3,3	3,1	3,4	2,6	2,2	1,8

PULJEN TIL SÆRLIGT VANSKELIGT STILLEDE KOMMUNER (§ 16)

Puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner på 300 mio. kr. i 2015 er af Økonomi- og Indenrigsministeriet fordelt mellem 28 kommuner.

Ansøgning om tilskud fra puljen skulle beskrive kommunens forventede økonomiske situation med fokus på, i hvilken henseende kommunen opfattes som vanskeligt stillet, eller på anden vis aktuelt står i en særlig vanskelig situation i 2015.

Hedensted Kommune har den 4. august 2015 ansøgt om et særtilskud på 16,0 mio. kr. i 2015.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har den 29. august 2014 meddelt, at Hedensted Kommune ikke er tildelt særtilskud efter § 16 for 2015.

LÅNEDISPENSATIONSPULJER

Hedensted Kommune har ikke søgt om andel fra de forskellige lånedispensationspuljer for 2015.

SKATTER

Den kommunale indkomstskat er for 2015 forudsat fastsat uændret til **25,4 pct.** Det er forudsat, at der for 2015 vælges statsgaranteret udskrivningsgrundlag m.v. Det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2015 udgør ca. 6,9 mia. kr. og provenuet til Hedensted Kommune med en skatteprocent på 25,4 udgør ca. 1,753 mia. kr.

Grundskyldspromillen er for 2015 forudsat fastsat uændret til **18,00**. Provenuet for almindelig grundskyld er budgetteret til ca. 96,3 mio. kr., mens provenuet for produktionsjord – hvor der betales 3,2 promille i grundskyld – er budgetteret til ca. 7,2 mio. kr. og i alt udgør det forventede provenu til kommunen ca. 103,6 mio. kr. Det er forudsat, at der frem til 2018 foretages tilbagebetalinger af grundskyld for grundejere, som følge af at SKAT ændrer beløb for fradrag for forbedringer og i skatteloftsberegningerne og hermed i vurderingerne af de enkelte ejendomme. Tilbagebetalingerne forventes at udgøre 2 mio. kr. i 2015, og nettoprovenuet fra grundskyld er herefter budgetteret til 101,6 mio. kr.

Kirkeskatten er for 2015 forudsat fastsat uændret til **1,02 pct.** Det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for kirkeskat udgør ca. 6,069 mia. kr. og provenuet udgør ca. 61,9 mio. kr. i 2015.

LÅNOPTAGELSE

Der er for 2015 ikke ansøgt om dispensation fra diverse lånepuljer hos Økonomi- og Indenrigsministeriet, og der er ikke budgetteret med lånoptagelse i 2015-2018.

Det forudsættes i øvrigt, at kommunens samlede låneramme udnyttes fuldt ud til ny lånoptagelse i hvert budgetår inden udgangen af marts året efter, indtil Byrådet evt. beslutter noget andet.

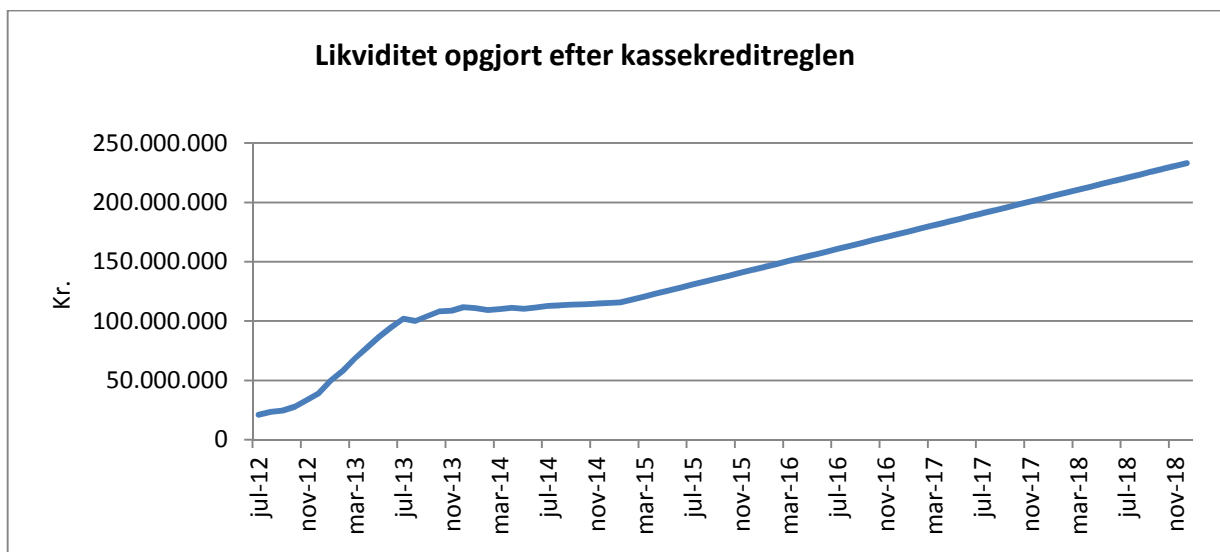
KASSEKREDITREGLLEN

Opgørelse af kommunens likviditet efter kassekreditreglen (gennemsnitlig likviditet pr. dag de sidste 365 dage) pr. 31. august 2014 viser et niveau på ca. 120 mio. kr. Ved udgangen af

2014 forventes likviditeten også at udgøre ca. 120 mio. kr. Hedensted Kommune forventes således at have en likviditet ved udgangen af 2015 på ca. 2.600 kr. pr. indbygger, hvilket er lidt over det anbefalede minimum på 2.000 kr. pr. indbygger.

Den aktuelle status på gennemsnitslikviditeten er, som det fremgår af tabellen på side 4, påvirket af et kortfristet lån til styrkelse af likviditeten og de årlige opsparede driftsmidler, og derfor er den disponible likviditet væsentlig mindre end den gennemsnitlige likviditet.

Som det fremgår af nedenstående diagram er kommunens gennemsnitlige likviditet forbedret med omkring 100 mio. kr. siden 1. kvartal 2012, hvor likviditeten udgjorde ca. 20 mio. kr. Likviditeten forventes at være nogenlunde uændret resten af 2014, hvorefter der forventes en stigning de kommende år som følge af den budgetterede kasseopbygning på 30 mio. kr. om året. Afhængig af de faktiske daglige bevægelser vil kurven til sin tid muligvis ikke stige helt så stejlt.

BEVILLINGSNIVEAUER

Hvert enkelt udvalg har en samlet bevilling, således at hvert udvalg kan foretage budgetomplaceringer indenfor dets samlede driftsbudget med de undtagelser, at der ikke kan omplaceres mellem

- serviceområder (incl. aktivitetsbestemt medfinansiering på sundhedsområdet og ældreboliger)
- forsyningsvirksomheder og
- overførselsområder (kontanthjælp, forsikrede ledige m.v.).

Øvrige undtagelser:

- For anlæg er bevillingsniveauet hvert omkostningssted.
- For langfristede tilgodehavender på 08.32 er bevillingsniveauet funktion 3. niveau.
- For renter, tilskud, udligning, skatter og øvrige balanceforskydninger er bevillingsniveauet funktion 2. niveau.

BUDGETBEMÆRKNINGER M.V.

Budgetmaterialet indeholder udover disse indledende generelle bemærkninger også budgetbemærkninger for de enkelte udvalgs driftsområder samt et særligt afsnit med bemærkninger om renter, generelle tilskud, skatter m.v.

Særligt budgetbemærkninger for udvalgenes driftsområder har pt. et meget foreløbigt præg, blandt andet som følge af at flere budgetforhold endnu ikke er helt på plads, jfr. bemærkningerne om udmøntning af rådemidler og bidrag til råderumsskabelse. Det er derfor ikke relevant at lave opstillinger (tabeller, diagrammer osv.) med budgettal på udvalgte områder, idet fordelingen på de enkelte budgetposter af bidrag til råderumsskabelsen og til Geninvesteringspuljen m.v. endnu ikke kendes. Bemærkningerne vil løbende blive justeret efterhånden som de forskellige detaljer falder på plads.

De enkelte udvalgs helt overordnede rammer fremgår af tabellen på side 4 i disse generelle bemærkninger, og det er pt. ikke muligt at angive fordelingen af Rådemidlerne i 2015 mere specifikt. Endvidere forestår der et arbejde med at fremskrive alle budgetbeløb til 2015 løn- og prisniveau, og først når det er foretaget, kan de enkelte udvalgs rådemidler i 2015 og fremover gøres op i 2015 løn- og prisniveau. Det er derfor pt. heller ikke muligt at udarbejde diverse taloversigter (Hovedoversigt til budget, Bevillingsoversigt), som normalt skal følge med budgetforslaget.

AFTALEN MELLEM REGERINGEN OG KL OM KOMMUNERNES ØKONOMI FOR 2015

KL og regeringen indgik den 3. juni 2014 en aftale om kommunernes økonomi i 2015. Aftalen består af en hovedtekst og bilag, der kan hentes på KL's hjemmeside www.kl.dk